

Sarkis Hatspanian: 29 OCAK 1983: ERMENİ YİĞİDİ LEVON EKMEKÇİYAN YILDIZLARA UÇTU !

Posted on 29/01/2015

Bugün, 29 ocak 1983'te Ankara Mamak Cezaevi'nde idam edilerek ölümsüzleşen Ermeni halkının yiğit evlâdı Levon Ekmekçiyan'ın sonsuza uçmasının 32.inci yıldönümü...

Bugün, 7 ağustos 1982'de, uçağı Ankara Esenboğa havaalanına inmesi beklenen dönemin başbakanı Oramiral Bülent Ulusu'ya suikast düzenlemek için beklemedeyken, onun Etimesgut havaalanına inişi nedeniyle ertelenmesi gereken askeri operasyon hazırlığındaki Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu-ASALA intihar komando birimi komutan yardımcısı, havaalanı güvenlik güçleriyle çıkan çatışmada ağır yaralı olarak

faşist cunta iktidarınca tutsak edilen Ermeni devrimciyle altı ay boyunca aynı mahpusanede politik tutuklu olarak bulunan Karşlı bir devrimcinin kalemine ait tarihsel bir tanıklığın ilk kez yayınlandığı gündür de aynı zamanda !

32 yıllık anlaşılmaz bir suskunluktan sonra, eminim vicdan uğruna, gerçek devrimcilere özgü namuslu ve dürüst bir duruş sergilemeye karar veren bu değerli insanla sosyal medyada başlayan yaklaşık iki senelik tanışıklığım var. Doğu Ermenistan'a sınır şehri olan yapışık, eski bir Ermeni yerleşkesinde yaşamını sürdüren bu dost, 2015'in ilk günlerinde

kendi kişisel girişimiyle beni bularak, “Ermenilere yapılan soykırımın 100.üncü yılında, ben de kendi vicdanımla yüzleşerek, 1982-83 döneminde Mamak Cezaevi’nin aynı koğuşunun, iki ayrı hüccresinde bulunduğumuz zaman Ermeni devrimci Levon Ekmekçiyan’la görüşmelerimle ilgili anılarımı yazmaya karar verdim” deyince, ona “Levon’la ilgili bildiği gerçekleri açıkça yazmasının, öncelikle kendisini solcu gören kesimler olmak üzere, aynı topraklarda yaşayan tüm toplumların insani duyarlılığa sahip kesimlerinin de Ermeni davasına dürüst bir yaklaşımda bulunmasına ve onların yüz yıllık bir adalet mücadelesiyle yüzleşmesine de, vicdani muhasebe yapmasına da önemli katkısı olur” deyip, onurlu duruşu için teşekkür ettim.

Günler sonra ondan aşağıda okuyacağınız yazısını edindim. Şanlıbey’in yaşamışlıkları oldukça açık yüreklilik ve sade bir dille anlatan yazısındaki samimiyeti, günümüz dünyasında “az rastlanır” olduğundan beni duygulandırdığı gibi, onu okurken, aynı duyguları sizlerin de yaşayacağından hiç kuşku duymuyorum.

ERMENİ DEVRİMCİ LEVON EKMEKÇİYAN’IN ANISINA SAYGIYLA

«Ülkemizde sokakların Yemen türküsüne dönüştüğü, bir tek ceylanın su başına inemediği bir suskunlukta... çok çok uzaklarda bir-iki çoban ateşi görülüyorsa da, halkların çiçekleri faşizmin ayakları altında çiğneniyordu. Kendilerini güçlü sanan insan korkuluğu beş general ülke yönetimine el koymuştu. Zulümler boy boy yağıyor, zindanlar ‘başka bir dünyanın var olduğuna inanan’ insanlarla dolup-taşıyordu. Sesimize ses vermiyordu lâkin taş duvarlar !..

İşte tam da bu noktada, iki Ermeni yiğit her şeye hakim olduklarını sanan cunta yönetimine karşı “Faşizmin ayakları altında ezilen, işgal edilmiş bu topraklar bizim de anavatanımızdır, bizim de baba yurdumuzdur, bu döngüyü kırmalıyız” diyerek sesimize ses katmıştı.

Ankara Esenboğa havaalanı askeri eyleminin etkisi ve sonuçları o kadar büyüktü ki, 50 No'lu hücrede ellerim bağlı olduğu halde, yapılandan haberimiz olmasın kaygısıyla günlerce gazete verilmemişti.

Eylemi, sadece kendi imkânlarımızla, mahpusane askerlerinden öğrenmiştik. Onlar, askeri eylemi gerçekleştirenlerden faşizme ağır yaralı olarak tutsak düşen Levon Ekmekçiyan ölmeyip yaşaması halinde yanımıza getirileceğini söylüyorlardı. Ve öyle de oldu... birgün, bir bölük asker ve subay tarafından itile-kalkıla getirilerek, 34 No'lu hücreye konan oydu.

Üstü açık, lambası sadece dışardan açılıp-kapanan, tek ranzalı ve çaputtan bir yatağı olan bu hücreye idam edilecekler konuluyordu. Anladık ki, Levon için ölüm kararı daha en başından verilmişti !...

Mahpusaneye getirildiği o günden, idam sephasına çıktığı güne kadar, hastahane, mahkeme, emniyete götürüldüğümüzde ve havalandırmaya çıktığımız hergün onun hücresinin önünden geçiyorduk.

Bugün, o günlerden 32 küsur yıl sonra geriye dönerek baktığımda, kendi Ermeni kimliğiyle, bir hücrede, tek başına olmanın ne kadar zor olduğunu çok daha iyi anlıyorum. Ermeni olmanın zaten sırf hakarete layık suç sayıldığı bir yerde, psikolojik ve her türlü fiziki işkence edilirken, Levon'u düşünmek çok zor ve zor olduğu kadar da yürekli olmayı gerektiren bir şeydi !..

Devletin koyduğu hiç bir kuralı kabul etmememe rağmen, benim, bizlerin çektiğinin kat be katını Levon'un da çektiğinden hiç kuşku duymuyorum. Kafayı bulmuş subayından tut, canı sıkkin bir nöbetçi gardiyan, kendi ırkçı duygularını tatmin etmek için Levon'u hedef alıyor, kapısını dövüyor, NEFRET DUYGULARINI ona döküyor, hırslarını Levon'dan alıyorlardı. Her seferinde iki asker koltuğuna girmiş halde hücrelerine getiriliyordu.

Kendisine 'muhalif devrimciyim' diyen sol cenahtan birçok örgüt üyesi, Levon'un kendi ulusal davası ve inandığı değerler için ortaya koyduğu 'mangal gibi yürek isteyen' tavrını görmezden gelip, Ermeni ulusuna karşı varolagelmiş ve şimdi de süregelen nefret suçunun birer ortakları, İttihad ve Terakki'nin mirasçı torunları olduklarını belli ediyorlardı. Bundan dolayı da Ermeni devrimci Levon'dan nefret ediyorlardı. Bugün bile onu devrimci görmeyen zihniyetin temsilcileri, Mamak'ta düşmana kolayca teslim olmuş ve bu suçlarını sırtlayagelip, şimdikiye kadar da taşıyanlardır aslında !

Bugün de, aynı dedeleri gibi İttihad ve Terakki geleneğinden gelen bu solun yandaşları, yanı başlarındaki Kürtleri de farkedip göremeyen, 1915 Ermeni soykırımını görmezden gelen anlayışın asıl mirasçılarıdır.

Onların bu tavrının nedeni ise, "Levon'un ağzından yazılmış" 10 sayfalık bir öğüt ve pişmanlık dilekçesinin mahpusane tutuklularına sunulmasıydı (!) Acaip olan, "kim tarafından yazıldığı belli olmayan" bu metnin bizlere günde iki saat "Bir teröristin pişmanlığı" adı altında zorunlu bir ders olarak okutulmasıydı.

Ben, Levon arkadaşın hücrelerinden 14 hücre ötedeydim, ama altı ay boyunca onunla defalarca karşılaştım ve imkânsız denecek kadar zor olsa da, dost olan dedelerimizin iki çocuğu olarak onunla konuşmaya çalıştım. Bu teşebbüsüm nedeniyle defalarca ağır hakaretlere uğrayıp, insafsızca dövüldüm, ancak birçok kez ağır cezalara mazur kaldıktan da çok sonra, önemli bir tarihe tanıklık ettiğimi anladım. Bu da benim ve Levon'un çektiği acıların üstesinden gelerek, hiç ama hiç pişmanlık duymadığımızın resmiydi.

Birgün, el yazılarımla ilgili olarak davamın görüldüğü mahkeme tarafından çağrılmıştım. Beklemede, benden başka duvara dönük biri daha vardı ve o gün ikimizi birlikte kelepçeyip ring aracına bindirdiler. Kelepçe ortağım, yoldaşım Levon Ekmekçiyan'dı. O gün, farkında olmadan belki de bir tarihe tanıklık ediyordum. Hal-hatır sorduk birbirimize.. Nereli olduğunu sordum. O, iri siyah gözlerini bana dikerek "Adanalılık" dedi. Ben de Karşılı ve

dede dostu olduğumuzu söyledim. Elimi sıkıca sıktı ve bana Ani'yi sordu. Safça, davasının ne aşamada olduğunu sordum. Gözlerini yüzüme dikerek "Bunlar beni asacaklar arkadaş, niyetleri bu !" dedi. Ben de ona saf-saf uluslararası ilişkilerden, bu cezanın ertelenebileceğinden vs. bahsettim. Beni dinledikten sonra, kendi tarihine sahip çıkma bilinciyle şunları söyledi: "Şanlıbey, olur da yaşarsan ve birgün sana beni soran olursa, onlara benim yaşadıklarımı, bana verdiğin selamın insani değerini ve anamı, bacımı ne kadar sevdim ve seviyorsam, halkımı, vatanımı ve tarihim de o kadar sevdiğimi söyle soranlara !... Zaten bunun için buradayım ve İDAMI bekliyorum !.."

Aramızda uzun, bir tarih kadar uzun bir sessizlik oldu. Kısık bir sesle "Söz Levon, yaşarsam halkına ve akrabalarına seni, seninle yaşadıklarımı anlatacağım" dedim, usulca ellerimi tutarak gözlerime baktı. Aslında bu, yüz yüze konuştuğumuz ikinci görüşmemizdi.

İlk görüşmemiz doktor kontrolü için revire götürüldüğümüz gündü. Betona oturmuş, başımız önümüze eğik, duvara bakar durumdayken, gözaltından yanıma baktığımda hemen yanımdakinin Levon olduğunu farkettim ve nöbetçi duymasın diye kısık sesle hal-hatır sorduktan sonra, "Aileden bir dede dostu olarak, kendisine çok kızgın olduğumu" söyleyerek, aklımdaki soruyu ona bir solukta sordum. "Sana çok kızgınız, bunca büyük bir şehir gerilla eylemine imza atmış biriyken, neden bizlere okutulan böyle bir pişmanlık dilekçesi yazdın, bu yüzden sana selam bile vermek istemiyoruz" dedim. Sözümü hiç kesmeden beni sabırla dinledi, ama tam o esnada onunla konuştuğumu farkeden nöbetçi hırsıyla yanımıza gelip konuştuğumuzu gördüğünü söyleyerek "açın ellerinizi" dedi, o zamana kadar ellerimi faşizmin askerlerine hiç uzatmamıştım, ama o anda 'olur da uzatmasam onun subayını çağıracağını ve Levon'un yanıtını duyamayacağımı' düşünerek, Levon'a göz kırpıp öne geçtim ve ellerimi askere uzattım. Her elimize 9'ar cop vurdu... ellerimiz kara tarla hagosu gibi şişse de, yere oturmamızdan sonra Levon'un yanıtını dinledim. "Arkadaş, ben ne doğru-dürüst Türkçe, ne de okuma-yazmayı bilirim. Onlar kendi yazdıklarını sizlere okutuyorlar demek" dedi. Ondan özür diledim ve bunu arkadaşlarıma söyleyeceğimi söyledim, dağlar onun olmuştu.

Bunu kim anlayabilir ki şimdi ?!..

Revirden 50 No'lu hücreme dönünce, Raşit Batan ve Ali Alfatlı arkadaşlara Levon'un söylediklerini anlattım. Onlar da bunu Dev-Yol davasından tutuklu olanlarla tartışıp, konuştular. Ali arkadaş hatta, ona hak vererek, diğerlerine "bu ülkede Ermeni olmanın ne kadar zor olduğunu" anlatmıştı. Her havalandırmaya, mahkeme, emniyet, revir ve benzeri yerlere gittiğimizde, onun 34 No'lu hücresinin önünde bekletilir, orada aranır-taranır, orada kelepçelenirdik. Hiç ama hiç kimseyle görüştürülmeyen Levon bizleri görür görmez, iki eliyle hemen hücresinin demir parmaklıklarına sarılarak, sanki o uzak, yasaklı ülkesinden ona haber getirmişiz gibi, gülece gözlerle bizlere gülümser, başıyla selam verirdi. Bugün de iyi biliyorum ki, ben ne zaman oraya gelsem, sırf bana selam vermek ve benden selam alma hali, hem onun, hem de benim için bulunmaz bir değerdi. Şimdi bu anlattıklarımı herkesin anlayacağını da sanmıyorum zaten. Bu, sadece insan olma bilinciyle ve yürek-yüreğe yaşanan bir değerdir. Sonucu hep dayak ve falakaya yatırılmak da olsa, ona her seferinde, inadına selam verdim. O da her seferinde selamımı alıp, onaylayıp, gülen gözleriyle karşılık verdi hep. Birgün de bana "Bana her selam verdiğinde, hep dayak yiyorsun" demişti de, ona "olsun, sana selam vermek, tarihsel bir komşuluktan geldiği gibi, bir yoldaş selamıdır da" dediydim.

Levon'un her selamını 50 No'lu hücreme taşıyarak, dedemin bana Ermenice öğretmeye çalıştığı çocukluğuma gittim ve ondan dinleyerek büyüdüğüm güzelim hikâyeleri anımsayarak, aynı duyguları yeniden yaşadım.

O'nun hücresinin üstü açık, lambasının yakılması ve traş jileti dahi, dışarıdaki askerin iznine bağlıydı. İzin olsa bile, onun başkalarıyla konuşması yasaktı. O, daha mahkeme kararı olmaksızın idama mahkûmdu ve bunu herkes biliyordu zaten.

Levon'un idam kararının Danışma Meclisi'nde onaylandığı gün, onunla ilgili gazetelerde çıkan haberler bize ulaşmasın diye bizlere gazete verilmesi yasaklanmıştı yine. Ama biz

durumu anlamıştık ve benle Raşit arkadaş onu darağacına götürdüklerine tanık olalım diye nöbet tutuyorduk. O kahrolası gece, Raşit beni hızla sarsarak uyandırdı ve “Kalk, Levon’u götürüyorlar” dedi. Sessizce hücre kapısına kulak koyup, uzaktan gelen sesleri dinlemeye çalıştık. O meşhur işkenceci, Mamak cezaevi müdürü Raci Tetik ve eşliğinde bir bölük askerle istihbaratçı Tuna Yüzbaşı gelip, Levon’un hücrelerini usulca açarak, onu neredeyse bir baba şefkatıyla uyandırdılar.

Aralarında şöyle konuşmalar geçti;

Levon - Hayırdır, gece gece geldiniz, dedi.

Raci - Yetkililer seni çağırıyor Levon, görüşeceklermiş, diye cevapladı.

Gece karanlığının olanca sessizliği çökmüştü ortalığa...

Levon - Biliyorum, beni asmaya götürüyorsunuz komutan, elbiselerimi giyeyim bari, bir de bacım ve aileme yazdığım mektuplarım var, onları yanıma alayım diyerek, bir yandan giyinerek, mektuplarını bulmaya çalışır.

O’nun yavaş yavaş giyindiğini Raci celladının “Haydi, çabuk ol, yetkililer bekliyor” deyişinden anladık. On-onbeş dakika sürdü Levon’un hazırlığı ve son sözünde “Biliyorum, sonuna geldik, sizin devletiniz asacak beni, pişmanlık duymuyorum, bu mektubumu bacıma, aileme verin !” dedi. Aralarında başka konuşmalar da geçse de, onun ayaklarıyla, ellerine vurulan zincir şakırtılarından ne söylendiğini iyice duyamadık. Bunun akabinde istihbaratçı subayın, Ermeni devrimci Levon Ekmekçiyan’ın ölüm sehпасına doğru teredüt etmeden yürüyüşüne eşlik ettiğini farkettilik. Altı aydan beri idamını bekleyen Levon ölüme yürüyüp, bizleri öksüz bıraktığında, artık kime selam vereceğimi bilemez durumdaydım.»

[Şanlıbey Alabay](#)

